

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

| ประจำปีงบประมาณ 2567

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567

1. การระบุความเสี่ยงตามบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสมอคอน

ตารางที่ 1 การระบุความเสี่ยงตามบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสมอคอน

ลำดับที่	ความเสี่ยงตามบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสมอคอน
1.	การอนุมัติอนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558
2.	การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
3.	การจัดซื้อจัดจ้าง
4.	การบริหารงานบุคคล

2. กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ก่อนทำการประเมินความเสี่ยงหน่วยงานได้กำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือ ด้านโอกาส และด้านผลกระทบ และการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียดดังนี้

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่งในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้นๆ

ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้นโดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

โอกาส (Likelihood)	
5	เกิดขึ้นแน่นอนหากไม่มีมาตรการควบคุม
4	มีโอกาสเกิดสูง หากไม่มีมาตรการควบคุม
3	มีโอกาสเกิด หากไม่มีมาตรการควบคุม
2	มีโอกาสเกิดน้อย แม้ไม่มีมาตรการควบคุม
1	มีโอกาสเกิดน้อยมาก แม้ไม่มีมาตรการควบคุม

โอกาส (Likelihood)	
5	เหตุการณ์ที่มีความแน่นอนหรือเกิดขึ้นเป็นปกติในทุกๆ การดำเนินงาน (เกิดทุกครั้ง ร้อยละ 100)
4	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูง (มากกว่าร้อยละ 50)
3	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นบางครั้ง (ร้อยละ 20-50)
2	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นน้อยมาก (น้อยกว่าร้อยละ 20)
1	เหตุการณ์ที่ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

ผลกระทบ (Impact)	
5	เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกกลโกงข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม
4	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใน
3	หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
2	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
1	แทบจะไม่มี

เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสียหายการทุจริต

โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	1	2	3	4	5
5	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
4	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
3	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
2	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
1	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

3. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นการดำเนินการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนและการให้คะแนนความเสี่ยงโดยการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริต ว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินไป ให้ละเอียดและชัดเจนมากที่สุดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ (Risk Owners) และตัวแทนของหน่วยงาน โดยวิธีการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจาก ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูงมีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward-looking information) โดยไม่คำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้วหรือไม่ โดยการมองความเสี่ยงการทุจริตด้วยข้อมูลที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) หลักการที่สำคัญ ต้องไม่เอาปัญหาหรือข้อจำกัด จากการบริหารงานในปัจจุบัน เช่น ทรัพยากร คน พาหนะ ระบบ

เทคโนโลยี ไม่มีหรือไม่พอ บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่การดำเนินงานอาจไม่บรรลุเป้าหมาย มาปนกับความเสี่ยงการทุจริต เพราะจะทำให้ละเลยการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/เหตุการณ์ที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำหรือมีประวัติที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคตปัญหา/เหตุการณ์ ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น

3.1 การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต โดยพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงาน พิจารณาจาก 2 ปัจจัยคือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) เพื่อนำมาจัดระดับความเสี่ยงการทุจริต ว่าอยู่ในระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ

3.2 ประเภทของสินบน

สินบน (ความเสี่ยงการรับสินบน)	
1	สินน้ำใจ (เงิน)
2	ค่าอำนวยความสะดวก (เงิน)
3	ใต้โต๊ะ (เงิน)
4	ส่วน (เงิน)
5	การเลี้ยงรับรอง
6	ของขวัญ ของกำนัล จากการปฏิบัติหน้าที่
7	การเอื้อประโยชน์ ระบบอุปถัมภ์
8	การรู้ความลับภายใน ก่อนจะมีการเผยแพร่ เช่น การสอบ การแต่งตั้งโยกย้าย การให้ความดีความชอบ
9	การใช้ดุลยพินิจที่เอื้อประโยชน์
10	การเลือกที่รักมักที่ชัง
11	การขอรับบริจาค

3.3 สาเหตุของการให้และรับสินบน

ผู้ให้

1. เพื่อซื้อความสะดวกรวดเร็ว
2. เพื่อซื้องาน/ธุรกิจ
3. เพื่อให้ได้รับการยกเว้นทางกฎหมาย

ผู้รับสินบน (แรงจูงใจ)

1. ปัญหาด้านการเงิน
2. ภาระหนี้สิน ส่วนตัว/ครอบครัว
3. ค่ารักษาพยาบาล
4. ติดยาเสพติด
5. มีรสนิยมหรูหรา

ตารางที่ 2 ตารางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง (โอกาส x ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางจัดการความเสี่ยง
1) การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558	เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบน เพื่อช่วยให้การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตง่าย และสะดวกรวดเร็วขึ้น หรือได้รับการยกเว้น หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	4 X 4 (สูงมาก)	1. ประกาศนโยบาย No Gift Policy 2. จัดทำแผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงานตามกฎหมาย เผยแพร่ ณ จุดให้บริการ 3. จัดทำคู่มือการให้บริการประชาชน 4. เจ้าหน้าที่ยึดถือปฏิบัติตามหลัก Dos & Don'ts Dos : ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล 5. มีบทลงโทษที่ชัดเจนเมื่อเกิดการทุจริต
2) การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การให้บริการตามภารกิจ	1) เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติกับประชาชนผู้มาติดต่อ 2) ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้อง	3 X 3 (สูง)	1. ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามประมวลจริยธรรม/หลักธรรมาภิบาล 2. ช่องทางการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ 3. เจ้าหน้าที่ยึดถือปฏิบัติตามหลัก Dos & Don'ts Dos : ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล
3) การจัดซื้อจัดจ้าง	1) จัดทำ TOR เพื่อเอื้อผู้ผลิต/ ผู้ประกอบการ/ผู้ขาย/มีการล็อคสเปคให้แก่ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ/ผู้ขาย รายหนึ่งรายใด 2) เอื้อประโยชน์โดยการเป็นคู่ค้าหรือคู่สัญญากับกิจการของญาติหรือพวกพ้อง	4 X 5 (สูงมาก)	1. อบรมความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง 2. อบรมความรู้เกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ 3. ส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างบนเว็บไซต์ของหน่วยงานให้ประชาชนทราบ
4) การบริหารงานบุคคล	1) การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนไม่เป็นธรรม 2) ช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้อง ในการสอบเข้ารับราชการเป็นพนักงานจ้างทั่วไปหรือพนักงานจ้างภารกิจ 3) ผู้มีอำนาจมีการเรียกรับเงินทองเพื่อแลกกับการบรรจุแต่งตั้ง	3 X 4 (สูง)	1. การกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 2. มาตรการแสดงเจตนาารมณ์ในการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหาร

4. การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

โดยการกำหนดมาตรการหรือ แนวทางที่จะทำให้ได้รับผลสำเร็จ (วิธีป้องกัน) หรือแนวทางที่ตั้งขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ที่มีการดำเนินการที่มุ่งเป้าที่มีความเสี่ยงและโอกาสการให้และรับสินบนความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง การทุจริต ส่วนลำดับความแรก ความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือกในลำดับต่อมา

มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต อาจมีหลากหลายวิธีการ หน่วยงานควรทำการคัดเลือกวิธีที่ดีที่สุด และประเมินความคุ้มค่าเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมินมาประกอบด้วยมาตรการหรือวิธีการ ต้องเหมาะสมและเพียงพอของแต่ละหน่วยงานจึงไม่เหมือนกัน กรณีมีมาตรการหรือแนวทางให้ระบุรายละเอียด (Key Controls in place) และพิจารณาจัดทำมาตรการเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) ซึ่งควรประเมินประสิทธิภาพของมาตรการที่หน่วยงานมีอยู่ในปัจจุบันว่า ดี พอใช้ หรืออ่อน กรณีมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ หรือยังไม่มีมาตรการ ต้องกำหนดมาตรการเพิ่มเติม และทำการขับเคลื่อน กำกับ ติดตาม บังคับใช้ และประเมินผล โดยการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยงแนวทางพิจารณา ดังนี้

ระดับ	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญแต่ก็ ควรมีการปรับปรุง เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผลการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

